

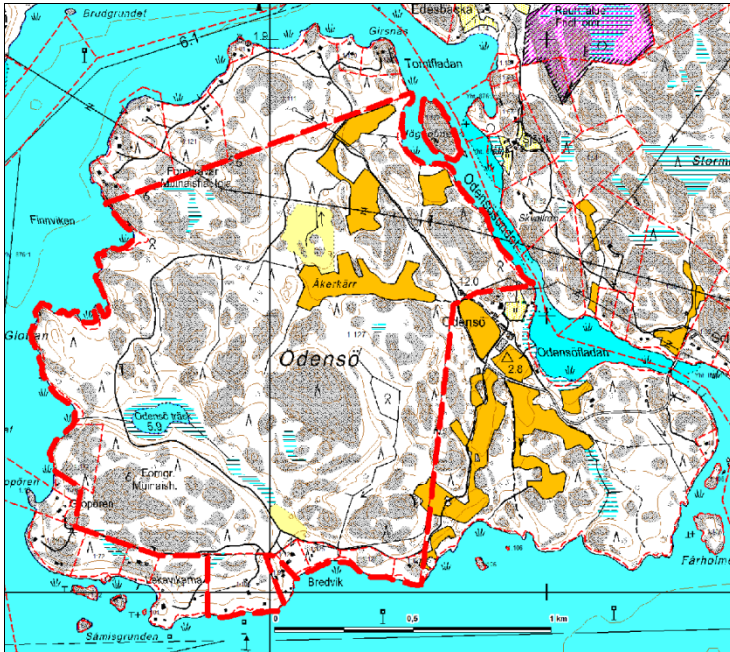
RAASEPORI

ODENSÖN RANTA-ASEMAKAAVAN VAIKUTUKSET TAMMISAAREN JA HANGON SAARISTON JA POHJAN- PITÄJÄNLAHDEN MERENSUOJELUALUEESEEN

1. KOHDEALUE JA TAVOITTEET

Tarkastelualue sijaitsee Raaseporin ja Hangon kaupunkien sekä Inkoon kunnan saaristossa, sisälähdissä ja ulkomerellä, läntisellä Uudellamaalla (kansikuva). Natura-alue (FI0100005, alutyypit SCI ja SPA) on 52 630 hehtaarin laajuinen ja siihen kuuluu pääasiassa vesialueita. Maa-alueiden kokonaisala on noin 2000 hehtaaria ja ne jakaantuvat useisiin, luonteeltaan hyvin vaihteleviin suojeltuihin kokonaisuuksiin. Ödensö sijoittuu Gullön-Skaldön flada- ja järviolueelle. Kaikki kaava-alueen rantavedet ovat Natura-alueita, mutta varsinainen kaava-alue ei sisälly Natura-alueeseen.

Natura-alue on osa HELCOMin suosittamaa BSPA-verkostoa ja todettu Ympäristöministeriön asettaman vesistöjen erityissuojelutyöryhmän raportissa erityisiä suojelutoimia vaativaksi merialueeksi. Keskeisiä syitä suojeluun ovat:

- Pohjanpitäjänlahti (vuonomainen sisälahti)
- Täydellinen vaihtumissarja meri-, ulko- ja sisäsaariston vyöhykkeitä.
- Hankoniemen hiekkarannat ja dyynit
- Fladat ja kluuvit
- Tutkimushistoria (Tvärminne)

Päätavoitteena merialueella on merenpohjan, vedenalaisen luonnon ja veden laadun suojelu. Fladat ja matalat merenlahdet ovat linnustollisesti arvokkaita. Maa-alueilla arvokkaimpia kohteita ovat eräät lehdot, vanhan metsän alueet, sisävedet ja perinnebiotoopit.

Laajan merialuerajauksen lisäksi Natura-alueeseen kuulu useita suojellisesti arvokkaita erityiskohteita, kuten suojelu- tai suojeluohjelma-alueita. Erityisen huomionarvoisia ovat Tammisaaren kansallispuisto, Ramsholmenin lehdot, Tvärminne, Gullön saaren erämainen sisäosa ja Hankoniemen dyynialueet.

Selvityksessä tarkastellaan sitä, edellyttääkö tekeillä ole ranta-asemakaava nk. Natura-arvioinnin toteuttamista.

Kaava-alueelta on laadittu luontokohdeselvitys (*Grönholm & Hammarström 2004*). Natura-alueen lajistoa ja luontotyyppejä koskeva tieto on hankittu ympäristöhallinnon tietokannoista sekä *Airaksisen & Karttusen (2001)* oppaasta.

2. KAAVA-ALUEEN YLEISKUVAUS

Kaava-alueeseen kuuluu pääosa Ödensön saaresta, mm. länsiranta ja kappale koillisrantaa. Alue on pääasiassa intensiivisesti hoidettua talousmetsää. Lisäksi alueella on peltoja niitty laikkuja sekä jonkin verran vanhaa metsää. Myös kallioalueita on runsaasti. Kokonaisuutena arvioiden alueen kasvillisuus on tavanomaista ja lajisto vaatimatonta.

Itärannalla vallitsevat kalliorannat ja tervaleppämetsiköt. Pidemmällä länsirannalla esiintyy vaihtelevasti niittyisiä kivikkorantoja ja kalliorantaa. Kaava-alueen ainoa metsälakikohde sijoittuu itärantaan (kalliojyrkänne).

3. YVA JA NATURA-ARVIOINTI

Luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen arviointi eli nk. Natura-arviointi toteutetaan hankkeiden ja suunnitelmien valmistelussa ja päätöksenteossa sen varmistamiseksi, että niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi tietty alue on sisällytetty tai ehdotettu sisällytettäväksi Natura 2000-verkostoon, ei merkittävästi heikennetä. Arviointivelvollisuus syntyy, mikäli hanke tarkasteltuna joko yksin tai yhdessä muiden Natura-alueeseen vaikuttavien hankkeiden kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää alueen valintaperusteena olevia luonnonarvoja.

4. VAIKUTUKSET NATURA LUONTOTYYPPEIHIN

Laajalla Natura-alueella esiintyy peräti 29 Natura luontotyyppiä. Näistä kuitenkin vain pieni osa ylittää kaava-alueen tuntumaan. Kaava-alueen välittömässä tuntumassa, käytännössä yleensä rannan merialueella, esiintyy seuraavia luontotyyppejä (www.ymparisto.fi):

1150 Rannikon laguunit

1220 Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus

1230 Atlantin ja Itämeren rannikoiden kasvipeitteiset rantakalliot

Myös tyyppi 1650 (Itämeren boreaaliset kapeat murtovesilahdet) tavallaan sivuaa aluetta, vaikka tällä tyyppillä tässä tapauksessa viitataan lähinnä Pohjanpitäjänlahteen. Itse kaava-alueella esiintyy lisäksi joukko Natura luontotyyppien kriteerit täyttäviä maa-luontotyyppien kuvioita, esimerkiksi boreaalista luonnonmetsää (9010), kasvipeitteisiä silikkaattikallioita (8220) ja kosteaa suurruohokasvillisuutta (6430). Kaava-alue (Ödensö) ei kuitenkaan sisälly Naturaan, eikä näitä kuvioita tarkastella tässä yhteydessä. Luontoselvityksessä ko. kuviot on arvioitu (*Grönholm & Hammarström 2004*).

4.1 Rannikon laguunit

Tyypillä tarkoitetaan lähinnä kluuveja ja fladoja, ts. vaihtelevasti mereen yhteydessä olevia pieniä kuroutumajärviä. Tarkastelualueella ne muodostavat poikkeuksellisen edustavia, eri kehitysvaiheita osoittavia sarjoja. Ödensön ja Gullön välisessä salmessa on fladoihin lukeutuvia "lampia" (Ödensöfladan ym.). Kaavassa tälle rannikolle ei osoiteta rakentamista eikä nykyinen maankäyttö muutu oleellisesti; virkistykäyttö- ja suojeluvarauksen takia se hieman paranee luontoarvojen säilyttämistä ajatellen.

4.2 Muut luontotyypit

Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus ja Atlantin ja Itämeren rannikoiden kasvipeitteiset rantakalliot ovat tarkastelualueen tyypillisintä rantaviivan luontoa. Selvitysalueella ne eivät suoranaisesti sisälly natura-alueeseen, mutta liittyvät siihen olennaisesti. Kaavaan osoitetut rakennuspaikat vaikuttavat jossain määrin näiden luontotyyppiin edustavuuteen, mutta vaikutukset jäävät marginaalisiksi.

Itämeren boreaaliset kapeat murtovesilahdet voisivat teoriassa kärsiä lisääntyneiden päästöjen seurauksena. Käytännössä nykyaikaiset jätevesien käsittelymääräykset estävät haitalliset vaikutukset.

5. VAIKUTUKSET LAJISTOON

Koko Natura-alueella on tavattu suuri joukko luontodirektiivin liitteen II lajeja sekä erityisesti lintudirektiivin liitteen IA lintuja. Myös uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lajeja on tavattu paljon (vrt. www.ymparisto.fi, sisältödokumentti). Valtaosa näistä on esiintyy muualla kuin selvitysalueen tuntumassa. Huomionarvoisen lajiston kannalta keskeisiä elinympäristötyyppejä Natura-alueella ovat mm. Ulkosariston ja merivyyöhykkeen luodot ja saaret, hiekkarannat ja dyynialueet, rehevät merenlahdet sekä lehdot, perinnebiotoopit ja vanhat metsät.

Kaava-alue ei sisälly Naturaan, mutta alueella on laajahko vanhan metsän alue, jossa pesii direktiivilajiston linnustoa (mm. metso). Kaavassa alue on varattu luonnonsuojelualueeksi (vrt. *Grönhol & Hammarström 2004*). Alueella esiintyy myös perinnebiotooppiin lukeutuvia entisiä metsälaitumia ja niittyjä, mutta esitetty rakentaminen ei käytännössä vaikuta niihin. Rakennettavaksi suunnitellun alueen merkitys on vähäinen jo kaava-alueen mitassa.

6. KOKONAISARVIO

Kaavassa suunnitellun maankäytön toteutuminen ei vaaranna niitä luontoarvoja, joiden vuoksi tarkastelualue on otettu mukaan Natura 2000 verkostoon. Luonnonsuojelulain 65 § mukaista Natura-arviointia ei siten tarvita.

LÄHTEET

Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 luontotyyppiopas. Ympäristöopas 46. SYKE.

Grönholm, P. & Hammarström, K. 2004: Odensö naturinventering.

www.ymparisto.fi

Ympäristöhallinnon HERTTA tietokanta